

UNIWERSYTET WARMIŃSKO-MAZURSKI W OLSZTYNIE

WYDZIAŁ NAUK EKONOMICZNYCH

STUDIA PODYPLOMOWE

MECHANIZMY FUNKCJONOWANIA STREFY EURO

Projekt realizowany z Narodowym Bankiem Polskim

w ramach programu edukacji ekonomicznej

VII edycja 2015/2016

Barbara Mederska

**Rezerwy walutowe w Europejskim Systemie Banków
Centralnych**

Praca końcowa wykonana
pod kierunkiem
dr. Bogdana Włodarczyka

Olsztyn 2016

Spis treści	str.
Streszczenie.....	3
Wstęp.....	4
1. Europejski System Banków Centralnych.....	5
1.1. Geneza Europejskiego Systemu Banków Centralnych.....	5
1.2. Struktura organizacyjna Europejskiego Systemu Banków Centralnych.....	10
1.3. Cele i zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych.....	13
2. Rezerwy walutowe w Europejskim Systemie Banków Centralnych.....	17
2.1. Charakterystyka rezerw walutowych	17
2.2. Struktura rezerw walutowych w Europejskim Systemie Banków Centralnych.....	19
Podsumowanie.....	24
Bibliografia.....	25
Spis tabel.....	27
Spis rysunków.....	28

Streszczenie

W pracy przedstawiono zagadnienia związane z przechowywaniem oraz zarządzaniem rezerwami walutowymi w Europejskim Systemie Banków Centralnych. Rezerwy walutowe służą zapewnieniu wiarygodności i stabilności finansowej kraju, w tym jego płynności i bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

Praca składa się z dwóch rozdziałów i pięciu podrozdziałów. W opracowaniu wykorzystano literaturę oraz strony internetowe wykazane w Bibliografii.

W pierwszym podrozdziale rozdziału Europejski System Banków Centralnych przedstawiono etapy integracji Unii Europejskiej oraz historię powstania Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. Zamieszczono w nim kształtowanie się unii gospodarczej i walutowej oraz rozwój jej organów w poszczególnych latach.

W kolejnym podrozdziale omówiono strukturę organizacyjną ESBC i EBC. Scharakteryzowano poszczególne organy decyzyjne EBC: Radę Prezesów, Zarząd i Radę Ogólną, w szczególności opisano ich skład, zadania oraz kompetencje.

Cele i zadanie ESBC zostały przedstawione w podrozdziale trzecim. Jako podstawowy cel ESBC wskazano utrzymanie stabilności cen. Do osiągnięcia tego celu EBC został zobowiązany przez Traktat z Maastricht do realizacji czterech podstawowych zadań, jednym z nich jest przechowywanie oficjalnych rezerw walutowych krajów strefy euro oraz zarządzanie nimi. Temu zagadnieniu został poświęcony drugi rozdział pracy.

W pierwszym podrozdziale rozdziału Rezerwy Walutowe w Europejskim Systemie Banków Centralnych przedstawiono charakterystykę rezerw walutowych, ich skład oraz zarządzanie nimi. Jako podstawowy cel utrzymania rezerw walutowych wskazano posiadanie płynności i bezpieczeństwa.

W ostatnim podrozdziale przedstawiono strukturę rezerw walutowych ESBC oraz wielkość rezerw w poszczególnych bankach centralnych krajów należących do Unii Europejskiej z podziałem na kraje należące do strefy euro oraz pozostałe.

Wstęp

Rezerwy walutowe każdego krajowego banku centralnego wchodzącego w skład Europejskiego Systemu Banków Centralnych służą zapewnieniu wiarygodności i stabilności finansowej kraju, w tym jego płynności i bezpieczeństwa obrotu dewizowego. Wielkość i struktura rezerw walutowych powinny zapewnić możliwość skutecznej realizacji polityki pieniężnej. Zarządzając rezerwami walutowymi Europejski Bank Centralny wraz z krajowymi bankami centralnymi wchodzącymi w skład ESBC kieruje się dążeniem do maksymalizacji ich dochodowości przy zapewnieniu wysokiego bezpieczeństwa oraz niezbędnego stopnia płynności inwestowanych środków. Za pomocą rezerw walutowych utrzymywanych przez EBC są przeprowadzane interwencje na rynkach walutowych, które są najważniejszym rodzajem operacji walutowych. Kurs euro względem innych walut wywiera duży wpływ na poziom cen dóbr i usług.

Celem pracy jest przedstawienie zagadnienia związanego z przechowywaniem oraz zarządzaniem rezerwami walutowymi w ESBC. W pracy poruszono tematy związane z powstaniem i funkcjonowaniem Europejskiego Systemu Banków Centralnych, jego genezą, strukturą oraz charakterystyką głównego celu ESBC, którym jest utrzymanie stabilności cen. Utrzymanie stabilności cen w dużym stopniu przyczynia się do podniesienia standardu życia obywateli jak również poprawy perspektyw gospodarczych. Europejski Bank Centralny stojący na czele ESBC podejmując decyzje o zmianie stóp procentowych wpływa na gospodarkę. Aby osiągnąć główny cel, którym jest utrzymanie stabilności cen Europejski Bank Centralny został zobowiązany przez Traktat z Maastricht do realizacji czterech podstawowych zadań, jednym z nich jest przechowywanie oficjalnych rezerw walutowych krajów strefy euro oraz zarządzanie nimi.

Przedmiotowa praca ma charakter teoretyczny. W pracy wykorzystano informacje zawarte w Rocznym sprawozdaniu finansowym EBC z 2015, literaturę oraz strony internetowe wykazane w Bibliografii.

1. Europejski System Banków Centralnych

1.1. Geneza Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Jednym z etapów integracji w Unii Europejskiej była Unia Gospodarcza i Walutowa. Droga do dzisiejszej Unii Gospodarczej i Walutowej, funkcjonującej w ramach Unii Europejskiej, była długa i trudna. Unia Monetarna stworzona w ramach Unii Europejskiej na podstawie Traktatu z Maastricht nie jest jedyną tego typu unią (NOWAK-FAR 2001, s. 6). Od połowy XIX w. do I wojny światowej funkcjonowała łacińska Unia Monetarna, której projekt zgłosiła Francja. Akt założycielski został podpisany 23 grudnia 1865r. w Paryżu. Unia ta oparta była na bimetalizmie, kruszcowym systemie monetarnym zbudowanym w oparciu o dwa metale szlachetne: srebro i złoto. Przyczyną rozwiązania Unii w 1927r. był dodruk pieniądza papierowego oraz odejście od standardów kruszcu. Załamanie się systemu walutowego opartego na parytecie złota sprawiło, że pełna wymienialność większości walut na złoto stała się niemożliwa, co doprowadziło do znacznych wahań kursów walut (KOSIKOWSKI 2014, s. 19).

W roku 1944 w Bertton Woods podczas konferencji Narodów Zjednoczonych został utworzony Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW). Nowy początek światowego systemu walutowego. Celem tego systemu było doprowadzenie do stabilizacji kursów i powszechnej wymienialności walut krajów członkowskich na złoto. Główne założenia systemu obejmowały wyznaczenie parytetów krajowych walut w złocie lub dolarze USA.

Europa nie zrezygnowała z idei utworzenia ściślejszej integracji walutowej. W 1950 r. powstała Europejska Unia Płatnicza (EUP), która funkcjonowała do 27 grudnia 1958r. Od 1 stycznia 1958 r. swoją działalność rozpoczęła Europejska Wspólnota Gospodarcza, która została utworzona na mocy Traktatu Rzymskiego z 1957r. Państwa członkowskie EWG prowadziły swoją politykę w zakresie kursów dewizowych. Początkowo nie przewidywano, aby EWG stała się również unią walutową, powołano za to Komitet Walutowy. W 1958 r. Europejską Unię Płatniczą zastępuje Europejski Układ Walutowy, który przywraca zewnętrzną wymienialność walut. Pierwszym oficjalnym dokumentem wspominającym o wspólnej walucie było Memorandum Marjolina opublikowane w 1962 r., które przewidywało konieczność powołania Komitetu Prezesów Banków Centralnych EWG. Komitet ten powstaje 8 maja 1964r. Odpowiada on za spójność narodowych polityk pieniężnych prowadzonych przez państwa członkowskie.¹

¹ Super express. <http://se.pl> (dostęp:13.03.2016).

Następnym etapem działalności walutowej EWG było zatwierdzenie przez Radę Ministrów EWG Raportu Wenera, ówczesnego premiera Luksemburga. Raport ten zawierał propozycję utworzenia, w trzech etapach, unii gospodarczej i walutowej w okresie 10 lat, czyli do 1980r. Ostatecznym celem miało być osiągnięcie pełnej swobody wymiany walut między 6 krajami EWG, swobodny przepływ kapitału, a nawet zastąpienie walut narodowych wspólnym pieniądzem.² Projekt ten nie został zrealizowany ze względu na panujący w tym okresie kryzys walutowy. W 1973 roku po załamaniu się systemu z Bretton Woods zostaje powołany Europejski Fundusz Współpracy Walutowej, którego celem jest stabilna polityka kursowa w krajach EWG. Brak stabilności walutowej sprawił, że dziewięć ówczesnych krajów członkowskich EWG utworzyło w 1979 r. Europejski System Walutowy (ESW) (WIERZBA 2006, s. 151). Głównym celem ESW była stabilizacja kursów walutowych krajów członkowskich i stworzenie strefy stabilnych walut w Europie Zachodniej. ESW składał się z trzech elementów: europejskiej jednostki walutowej ECU (European Currency Unit), systemu kredytowego oraz Europejskiego Mechanizmu Kursowego ERM. Waluty wszystkich państw członkowskich poza Wielką Brytanią brały udział w mechanizmie kursowym pod nazwą ERM I³. Początkowo w ESW brało udział osiem państw (Niemcy, Włochy, Luksemburg, Belgia, Holandia, Dania, Irlandia, Francja) w kolejnych latach przystąpiły Wielka Brytania, Portugalia, Austria, i Finlandia.

Po upływie ponad 30-letniego okresu funkcjonowania EWG w 1988 r. Rada Europejska postanowiła powołać komitet pod przewodnictwem ówczesnego przewodniczącego Komisji Europejskiej Jacques'a Delorsa. Komitet składał się z prezesów banków centralnych Wspólnoty oraz niezależnych ekspertów. Zadaniem komitetu było zbadanie uwarunkowań utworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW). W raporcie Delorsa opublikowanym w 1989r. zaproponowano wzmocnienie wprowadzenia UGW w trzech etapach poprzez stopniowe zacieśnianie koordynacji polityki gospodarczej i walutowej, stopniowe zawężanie dopuszczalnego pasma wahań kursowych, aż do powołania niezależnego Europejskiego Banku Centralnego i stworzenia wspólnej waluty.⁴

² Super express. <http://se.pl> (dostęp:13.03.2016).

³ Parlament Europejski. <http://europarl.europa.eu> (dostęp:13.03.2016).

⁴ Super express, <http://se.pl> (dostęp:13.03.2016).

Traktat o Unii Europejskiej został przyjęty na posiedzeniu Rady Europejskiej w Maastricht w grudniu 1991 r. i podpisany 7 lutego 1992 r. Zgodnie z Traktatem UGW ma być wprowadzana w trzech etapach:

- Etap I (01.07.1990-31.12.1993): obejmował wprowadzenie swobodnego przepływu ludzi, kapitału, towarów i usług na obszarze Unii Europejskiej. Prowadzenie konsultacji i wspieranie koordynacji polityki pieniężnej państw członkowskich w celu osiągnięcia stabilności cen powierzono Komitetowi Prezesów banków centralnych państw członkowskich EWG. Zadania te zostały określone w Decyzji Rady z dnia 12 marca 1990 r. Pierwszy etap zakończył się wejściem w życie traktatu z Maastricht.
- Etap II (01.01.1994-31.12.1998): w trakcie drugiego etapu zobowiązano rządy państw członkowskich do unikania nadmiernego deficytu budżetowego oraz do konwergencji prowadzonej przez nie polityki pieniężnej i gospodarczej (WIERZBA 2006, s. 152). W dniu 01.01.1994 nastąpiło utworzenie Europejskiego Instytutu Walutowego (EIW) z siedzibą we Frankfurcie nad Menem, jako instytucji poprzedzającej funkcjonowanie przyszłego Europejskiego Banku Centralnego. Prezesem EIW zostaje Alexandre Lamfalussy, były dyrektor naczelny Banku Rozrachunków Międzynarodowych. Zadaniem Instytutu było wzmocnienie współpracy między krajowymi bankami centralnymi i przeprowadzenie niezbędnych przygotowań do wprowadzenia jednej waluty. W grudniu 1995 r. na sesji w Madrycie Rada Europejska podejmuje decyzję o nazwie wspólnej waluty „euro” oraz wyznacza plan przyjęcia euro i wymiany pieniądza (SCHELLER 2006, s. 16).

W grudniu 1996 r. EIW przedstawił Radzie Europejskiej wybrany projekt serii banknotów euro, które miały wejść do obiegu 1 stycznia 2002r. oraz raport, na podstawie którego powstała uchwała Rady Europejskiej w sprawie zasad i podstawowych elementów nowego mechanizmu kursowego. Uzupełnieniem postanowień Traktatu było przyjęcie w czerwcu 1997 r. przez Radę Europejską Paktu Stabilności i Wzrostu. Składał się on z Uchwały Rady Europejskiej i dwóch Rozporządzeń Rady, a jego uzupełnieniem i rozszerzeniem była Deklaracja Rady przyjęta w maju 1998r. Rada Unii Europejskiej składająca się z szefów państw lub rządów w dniu 2 maja 1998r. zdecydowała, że 11 państw członkowskich (Belgia, Niemcy, Hiszpania, Francja, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Holandia, Austria, Portugalia i Finlandia) spełniło warunki wprowadzenia wspólnej waluty. Państwa te 1 stycznia 1999 r. przyjęły euro jako wspólny pieniądz. Dania i Wielka Brytania nie przystąpiły do trzeciego etapu UGW. Rządy 11 państw członkowskich w maju 1998 r. mianowały prezesa, wiceprezesa i 4 pozostałych członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego (EBC). Wraz z utworzeniem 1 czerwca 1998 r.

Europejskiego Banku Centralnego EIW zakończył swoją działalność. EBC przejął odpowiedzialność za prowadzenie wspólnej polityki pieniężnej 11 krajów uczestniczących w Unii Gospodarczej i Walutowej.

- Etap trzeci (01.01.1999-31.12.2001): utworzenie Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC), któremu powierzono kierowanie jednolitą polityką pieniężną. Na czele ESBC staje Europejski Bank Centralny. Od 1 stycznia 1999r. zostają ustalone kursy konwersji walut narodowych jedenastu państw członkowskich w stosunku do euro, które prawnie obowiązują członków Unii Walutowej. Transakcje na rynkach finansowych zawierano wyłącznie w euro. Ceny wyrażane są równocześnie w euro oraz w walucie narodowej. Euro staje się samodzielną walutą bez możliwości używania go w rozliczeniach gotówkowych, nie istnieje jeszcze w postaci banknotów i monet. Wprowadzanie euro zakończono wymianą pieniędzy dnia 1 stycznia 2002 r. (SCHELLER 2006 s. 27). Do obiegu wprowadzono banknoty i monety euro. Stały się one wyłącznym prawnym środkiem płatniczym, a waluty narodowe zostały wycofane z końcem lutego 2002r.
- Nowe państwa członkowskie UE nie wchodzą automatycznie do strefy euro, aby wejść do strefy euro muszą osiągnąć wysoki stopień „trwałej konwergencji”, którą ocenia się w oparciu o kryteria określone w Maastricht: wysoki stopień stabilności cen, dobrą sytuację finansów publicznych, stabilny kurs walutowy, niskie i stabilne długoterminowe stopy procentowe (MAZUR, MAZUR 2007, STR. 263).

Kolejnymi państwami przystępującymi do stery euro po spełnieniu kryterium konwergencji były: Grecja (1 stycznia 2001r.), Słowenia (1 stycznia 2007r.), Cypr i Malta (1 stycznia 2008r.), Słowacja (1 stycznia 2009 r.), Estonia (1 stycznia 2011 r.), Łotwa (1 stycznia 2014r.), Litwa (1 stycznia 2015 r.) Poniżej w Tabeli 1 został przedstawiony rozwój idei integracji gospodarczej i walutowej w Europie.

Tabela 1

Kształtowanie się unii gospodarczej i walutowej oraz rozwój jej organów w latach 1865-2015

Data	Wydarzenie
23.12.1865	Powstanie Łacińskiej Unii Monetarnej
Lipiec 1944	Utworzenie Międzynarodowego Funduszu Walutowego (Bertton Woods)
19 wrzesień 1950	Powstanie Europejskiej Unii Płatniczej

1 styczeń 1958	Rozpoczęcie działalności przez Europejską Wspólnotę Gospodarczą
Październik 1962	Pierwsza propozycja stworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej (Memorandum Marjolina) przedstawiona przez Komisję Europejską
8 maj 1964	Powołanie Komitetu Prezesów Banków Centralnych EWG
Październik 1970	Ogłoszenie planu Wenera w sprawie stworzenia unii gospodarczej i walutowej do 1980 r.
Kwiecień 1973	Powołanie Europejskiego Funduszu Współpracy Walutowej
Marzec 1979	Utworzenie Europejskiego Systemu Walutowego
1986	Podpisanie Jednolitego Aktu Europejskiego
Maj 1989	Opublikowanie raportu Delorsa
Lipiec 1990	Początek pierwszego etapu UGiW
7 luty 1992	Podpisanie Traktatu o Unii Europejskiej (traktat z Maastricht)
Listopad 1993	Wejście w życie Traktatu o Unii Europejskiej
1 styczeń 1994	Utworzenie Europejskiego Instytutu Walutowego i rozpoczęcie drugiego etapu tworzenia UGiW
Grudzień 1996	EIW przedstawia Radzie Europejskiej wzory banknotów
Czerwiec 1997	Przyjęcie przez Radę Europejską Paktu Stabilności i Wzrostu
2 maja 1998	Rada Unii Europejskiej zdecydowała, że 11 państw członkowskich spełniło warunki wprowadzenia wspólnej waluty
1 czerwiec 1998	Utworzenie EBC i ESBC
1 styczeń 1999	Rozpoczęcie trzeciego etapu UGiW – przyjęcie euro jako wspólnej waluty
1 styczeń 2001	Przystąpienie Grecji do strefy euro
1 styczeń 2002	Wprowadzenie do obiegu banknotów i monet euro
1 styczeń 2007	Przystąpienie Słoweni do strefy euro
1 styczeń 2008	Przystąpienie Cypru i Malty do strefy euro
1 styczeń 2009	Przystąpienie Słowacji do strefy euro
Grudzień 2009	Wejście w życie Traktatu z Lizbony
1 styczeń 2011	Przystąpienie Estonii do strefy euro
1 styczeń 2014	Przystąpienie Łotwy do strefy euro
1 styczeń 2015	Przystąpienie Litwy do strefy euro

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: REWIZORSKI 2012, s. 253-254.

1.2. Struktura organizacyjna Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Europejski System Banków Centralnych (ESBC) powstał na mocy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, swoją działalność rozpoczął 1 stycznia 1999r. Tworzą go Europejski Bank Centralny oraz krajowe banki centralne państw członkowskich UE (Rys. 1.), również te które nie wprowadziły waluty euro ze względu na swój szczególny status lub derogację.

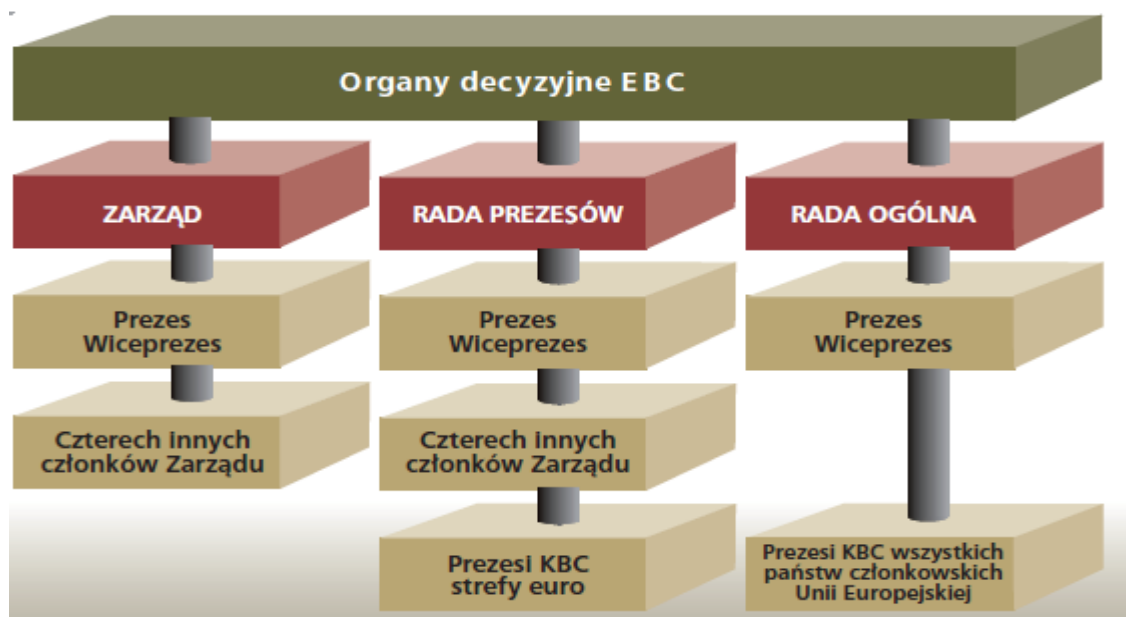
Rys. 1. Schemat Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Eurosystemu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raport Roczny EBC 2014, s. 175.

Głównym celem ESBC jest utrzymanie stabilności cen. Podstawowym aktem prawnym dla ESBC jest Protokół w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych (Statut ESBC), stanowiący załącznik do Traktatu WE (SCHELLER 2006, s. 44). ESBC nie ma własnej osobowości prawnej, zdolności do czynności prawnych ani organów

decyzyjnych – mają ją natomiast wchodzące w jego skład Europejski Bank Centralny oraz krajowe banki centralne.⁵ O sposobie reprezentacji ESBC w ramach współpracy międzynarodowej decyduje EBC, zapewnia on również realizację jego zadań i może przekazywać niektóre zadania krajowym bankom centralnym. Rada Prezesów, najwyższy organ zarządzający EBC oraz KBC w listopadzie 1998r. wprowadziła termin Eurosystem. Eurosystem został wprowadzony w celu zapewnienia większej przejrzystości europejskiej bankowości w obrębie ESBC. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro, tworzące Eurosystem, prowadzą politykę pieniężną Unii (*art. 282 ust. 1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*) (Dz.U. UE C 326 z 26.10.2012). Eurosystem będzie istnieć do czasu przystąpienia wszystkich państw członkowskich UE do strefy euro.

Europejskim Systemem Banków Centralnych kierują organy decyzyjne EBC (Rys. 2.), którymi są: Rada Prezesów, Zarząd oraz Rada Ogólna.

Rys. 2. Organy decyzyjne EBC

Źródło: WIERZBA R. 2006, s.11.

Najważniejszym organem decyzyjnym EBC jest Rada Prezesów, w której skład wchodzi prezesi banków centralnych krajów należących do strefy euro oraz sześciuosobowy Zarząd EBC. Do zadań Rady Prezesów należą:

- wydawanie wiążących decyzji, dyrektyw i rozporządzeń oraz podejmowanie działań w celu realizacji przez ESBC wykonania powierzonych zadań,

⁵ Kancelaria Adwokacka Hass, <http://adwokathass.pl> (dostęp: 14.03.2016).

- ustalanie polityki pieniężnej strefy euro, włącznie z odpowiednimi decyzjami w sprawie pośrednich celów pieniężnych, podstawowych stóp procentowych i wielkości rezerw w Eurosystemie, oraz określanie wytycznych koniecznych do ich realizacji (WIERZBA 2006, s. 156).

Posiedzenia Rady Prezesów odbywają się przynajmniej 10 razy do roku we Frankfurcie nad Menem w siedzibie EBC. Zebrania są poufne, ale Rada Prezesów może podać wyniki obrad do publicznej wiadomości. Członkowie Rady Prezesów występują jako osoby niezależne. Uchwały dotyczące polityki pieniężnej podejmowane są większością głosów. Od stycznia 2015 r. decyzją Rady Prezesów posiedzenia dotyczące polityki pieniężnej odbywają się co sześć tygodni, a nie – jak dotąd – raz w miesiącu (*Raport Roczny EBC 2014, s. 170*). Przystąpienie Litwy do strefy euro oraz udział prezesa zarządu banku centralnego Litwy w Radzie Prezesów uruchomiło rotacyjny system głosowania w Radzie Prezesów (*Raport Roczny EBC 2014, s. 100*).

Kolejnym organem decyzyjnym jest Zarząd, który jest organem wykonawczym. W skład Zarządu wchodzi: prezes, wiceprezes i czterech członków, którzy są mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na szczeblu szefów państw lub rządów, na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Radą Prezesów spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości (*Protokół.....2012, art. 11 ust.2*). Członkowie Zarządu wybierani są na okres 8 lat, mogą to być tylko obywatele Państw Członkowskich a ich mandat nie jest odnawialny. Każdy członek Zarządu obecny na posiedzeniach ma prawo głosować i dysponuje jednym głosem (GLINECKA 2010, s. 185), decyzje podejmowane są zwykłą większością głosów. Do zadań Zarządu należy:

- przygotowywanie posiedzeń Rady Prezesów,
- realizowanie polityki pieniężnej strefy euro zgodnie z wytycznymi decyzjami Rady Prezesów, włącznie z wydawaniem niezbędnych poleceń KBC strefy euro,
- kierowanie bieżącą działalnością EBC (WIERZBA 2006, s. 158).

Trzecim organem EBC jest Rada Ogólna, w skład której wchodzi: Prezes i Wiceprezes EBC oraz prezesi krajowych banków centralnych wszystkich państw członkowskich UE. W posiedzeniach Rady mogą uczestniczyć pozostali członkowie Zarządu oraz przedstawiciel Komisji Europejskiej, ale bez prawa głosu. W związku z tym, że nie wszystkie państwa członkowskie przyjęły walutę euro, Rada odpowiada za wykonanie zadań przejętych od Europejskiego Instytutu Walutowego, które muszą być nadal

wykonywane przez EBC. Funkcjonowanie Rady ma charakter przejściowy, uzależnione jest od obecności państw członkowskich z derogacją, wraz z przyjęciem przez państwa należące do UE wspólnej waluty nastąpi rozwiązanie Rady. Do zadań Rady Ogólnej należy:

- ocena gospodarek państw, które nie przyjęły jeszcze waluty euro pod kątem przygotowania do wprowadzenia wspólnej waluty,
- udział w koordynacji polityki pieniężnej państw, które nie należą do strefy euro,
- uczestnictwo w działaniach doradczych EBC oraz gromadzeniu informacji statystycznych,
- opiniowanie zmian zasad rachunkowości i sprawozdawczości finansowej,
- opiniowanie sposobu określania klucza subskrypcji kapitału EBC.

1.3. Cele i zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Zgodnie z art. 105 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, zwanego również Traktatem z Maastricht (DZ.U. UE C 326 z 26.10.2012) podstawowym celem ESBC jest utrzymanie stabilności cen, co jest zgodne z dominującą już wcześniej w Europie tradycją bankowości centralnej. Stabilność cen jest również jednym z celów Unii Europejskiej. Polityka monetarna, utrzymująca trwałą stabilność cen, w największym stopniu przyczynia się do poprawy perspektyw gospodarczych i wzrostu poziomu życia obywateli (BUKOWSKI 2007, STR. 161). EBC podejmując decyzje o zmianie stóp procentowych wpływa na gospodarkę. Traktat nie definiuje dokładnie pojęcia stabilności cen, w związku z tym Rada Prezesów w październiku 1998r. wydała decyzję, w której ogłosiła ilościową definicję stabilności cen zapewniającą większą przejrzystość polityki pieniężnej. Zgodnie z tą decyzją „stabilność cen określona jest jako roczny wzrost Zharmonizowanego Wskaźnika Cen Konsumpcyjnych (HICP) dla strefy euro o mniej niż 2%” oraz dotyczy ona średniego okresu (*Mechanizmy.....2014, s. 73*). Stabilność cen przyczynia się między innymi do osiągnięcia wysokiego poziomu aktywności gospodarczej i zatrudnienia.

Dodatkowo bez uszczerbku dla podstawowego celu ESBC powinien wspierać ogólną politykę gospodarczą we Wspólnocie Europejskiej poprzez:

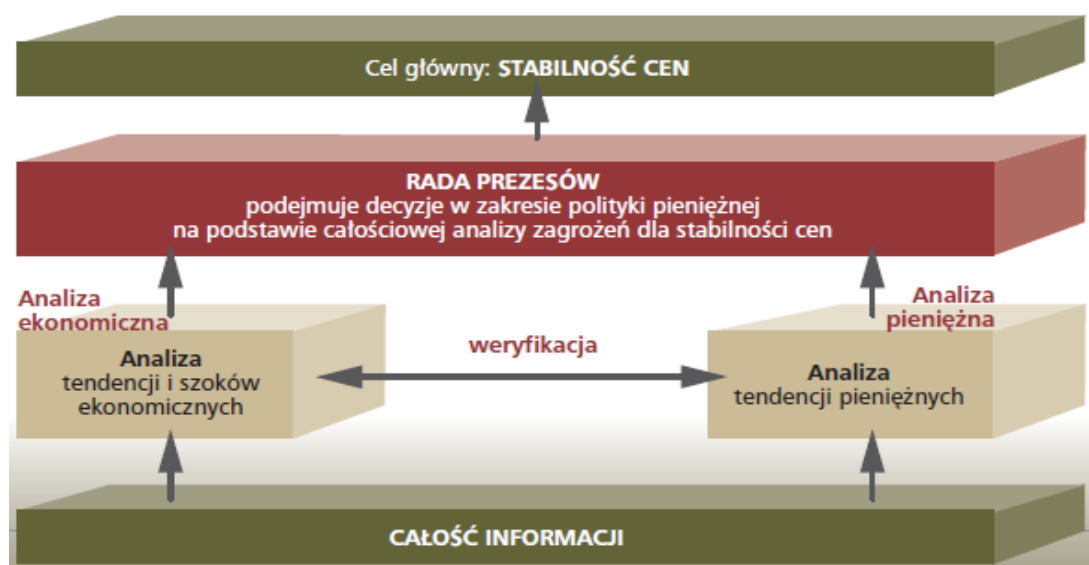
- utrzymywanie harmonijnego i zrównoważonego wzrostu oraz rozwoju życia gospodarczego,
- osiąganie wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej,

- popieranie wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego,
- umacnianie gospodarczej spójności,
- utworzenie unii gospodarczej i walutowej.

W celu osiągnięcia celu głównego Traktat zobowiązał ESBC do realizacji czterech podstawowych zadań:

- określanie i realizowanie polityki pieniężnej strefy euro,
- przeprowadzanie operacji walutowych,
- przechowywanie oficjalnych rezerw walutowych krajów strefy euro oraz zarządzanie nimi,
- wspieranie należytego funkcjonowania systemów płatniczych.

Strategia polityki pieniężnej została oparta na dwóch filarach: analizie monetarnej i ekonomicznej (Rys.3). Pierwsze prace analityczne porównujące strategie polityki pieniężnej w krajach członkowskich i w innych krajach rozwiniętych wykonał Komitet Prezesów, a następnie Europejski Instytut Walutowy. Szczególnej analizie zostały poddane kraje mające tworzyć unię walutową.

Rys. 3. Strategia polityki pieniężnej EBC ukierunkowana na utrzymanie stabilności cen

Źródło: WIERZBA R. 2006, s.19.

Instrumentami polityki pieniężnej są: operacje otwartego rynku, operacje kredytowo-depozytowe, rezerwy obowiązkowe, korytarz wahań rynkowej stopy procentowej overnight.

Przeprowadzanie operacji walutowych oraz zarządzanie rezerwami walutowymi ściśle wiąże się z utrzymaniem stabilności cen w strefie euro. Interwencje na rynkach walutowych są najważniejszym rodzajem operacji walutowych, są one realizowane za pomocą rezerw walutowych utrzymywanych przez EBC. Podstawowym celem utrzymania rezerw jest posiadanie płynności wystarczającej do prowadzenia operacji dewizowych (*Mechanizmy....2014, s. 76*). W zarządzaniu rezerwami walutowymi uczestniczą EBC oraz krajowe banki centralne.

Sprawne i bezpieczne działanie systemów płatności i rozliczeń jest ważne zarówno dla skuteczności polityki pieniężnej jak i stabilności systemu finansowego oraz zachowania zaufania do euro jako środka płatniczego (*Mechanizmy.....2014, s. 77*). Pierwszym z rozwiązań potrzebnych do obsługi płatności oraz rozrachunku papierów wartościowych był system TARGET (1999 r.), kolejnym TARGET2 (2007 r.) oraz prywatne systemy płatności (EURO1) i jednolity obszar płatności detalicznych (SEPA).

Do pozostałych zadań ESBC wynikających z Traktatu należą:

- wyłączenie prawa do zatwierdzania emisji banknotów euro,
- gromadzenie, przetwarzanie i publikowanie danych oraz informacji statystycznych,
- przyczynianie się do sprawnego prowadzenia przez kompetentne władze polityki nadzorczej instytucji kredytowych i stabilności systemu finansowego (WIERZBA 2006, s. 156).

Banknoty euro może emitować tylko EBC (8%) oraz krajowe banki centralne Eurosystemu (92%), są one jedynym legalnym środkiem płatniczym. Monety mogą być emitowane przez kraje członkowskie po uzgodnieniu z EBC, który to co roku określa jaka liczba monet może być wyemitowana. Banknoty i monety euro zostały wprowadzone do obiegu 1 stycznia 2002r.

Główną instytucją statystyczną UE jest Eurostat, ale w celu realizacji powierzonych zadań EBC ma prawo do gromadzenia danych statystycznych. Dane te są potrzebne do realizacji wspólnej polityki pieniężnej oraz podejmowania różnego rodzaju decyzji. EBC odpowiada za statystykę monetarną i finansową, natomiast za statystykę bilansu płatniczego oraz finansowe i niefinansowe rachunki narodowe krajów członkowskich odpowiada KE wspólnie z EBC. Informacje statystyczne EBC pozyskuje od krajowych banków centralnych, które to uzyskują potrzebne informacje od instytucji pieniężnych i

kredytowych w swoich krajach. Informacje statystyczne gromadzone i opracowywane przez EBC publikowane są w raportach rocznych, biuletynach, publikacjach branżowych oraz internecie.

W dziedzinie stabilności finansowej EBC ma dwa główne zadania:

- rozpoznawanie ryzyka poprzez monitorowanie procesów cyklicznych i strukturalnych, które zachodzą w sektorze bankowym strefy euro i całej UE jak również w pozostałych częściach sektora finansowego,
- ocena ryzyka za pomocą narzędzi ilościowych, takich jak opracowane przez EBC testy warunków skrajnych w skali makro, analiza sieciowa i pokrewne narzędzia do modelowania.

Od 4 listopada 2014, gdy weszło w życie rozporządzenie w sprawie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego, EBC dysponuje narzędziami makroostrożnościowymi na wypadek wystąpienia ryzyka systemowego w systemie finansowym. Dwa główne środki oddziaływania EBC w dziedzinie polityki makroostrożnościowej to zaostrzanie wymogów oraz wyrażanie opinii i sprzeciwu.⁶

⁶ Europejski Bank Centralny. <http://ecb.europa.eu> (dostęp: 16.03.2016)

2. Rezerwy walutowe w Europejskim Systemie Banków Centralnych

2.1. Charakterystyka rezerw walutowych

Podstawowym celem ESBC jest utrzymanie stabilności cen, aby osiągnąć ten cel Traktat zobowiązał EBC do realizacji czterech podstawowych zadań. Jednym z tych zadań jest przechowywanie oficjalnych rezerw walutowych krajów strefy euro oraz zarządzanie nimi. Podstawowym celem utrzymania rezerw jest posiadanie płynności wystarczającej do prowadzenia operacji dewizowych (*Mechanizmy...2014, s. 76*). Za pomocą rezerw walutowych są przeprowadzane interwencje na rynkach walutowych, które są najważniejszym rodzajem operacji walutowych. Kurs euro względem innych walut wywiera duży wpływ na poziom cen dóbr i usług.

Rezerwy walutowe EBC są jednym ze składników rezerw walutowych Eurosystemu, drugim są rezerwy walutowe krajowych banków centralnych strefy euro. Banki centralne UE mają obowiązek przekazania na rzecz EBC części swoich rezerw walutowych. Rada Prezesów EBC decyduje o proporcjach i o kwotach, które będą wymagane w określonych terminach. Zgodnie z art. 30 ust.1 Statutu ESBC początkowa kwota rezerw walutowych przekazanych do EBC przez banki centralne wynosi do 50 miliardów euro. Złoto stanowiło 15% przekazanych rezerw, a reszta (85%) to jeny japońskie i dolary amerykańskie. Z uwagi na to, iż obowiązek dokonywania wpłat rezerw dewizowych odnosi się tylko do państw uczestniczących w Eurosystemie (pozostałe państwa UE są zwolnione z tego obowiązku do czasu wejścia do strefy euro) łącznie wpłacone rezerwy w chwili rozpoczęcia działalności przez EBC stanowiły równowartość 39,5 mld EUR (WIERZBA 2003, STR. 67). Poszczególne kraje wnoszą rezerwy proporcjonalnie do swojego udziału w kapitale EBC. Krajowe banki centralne w zamian za przekazanie rezerw zgodnie z art. 30 ust. 3 Statutu uzyskują od EBC wierzytelności stanowiące równowartość ich wkładu. Rada Prezesów określa denominację i oprocentowanie tych wierzytelności (*Protokół.....2012, art. 30 ust.3*). Posiadane przez EBC rezerwy walutowe nie wyczerpują limitu środków jakie mogą być użyte do przeprowadzania interwencji walutowych. W razie takiego zapotrzebowania krajowe banki centralne zgodnie z art. 30 ust. 4 Statutu są zobowiązane do wpłacenia dodatkowych kwot do puli rezerw dewizowych EBC.

Portfel rezerw walutowych EBC tworzą: jeny japońskie, dolary amerykańskie, złoto i specjalne prawa ciągnięcia (SDR). Struktura rezerw zmienia się w czasie w zależności od aktualnej wartości rynkowej zainwestowanych aktywów oraz prowadzonych przez EBC operacji w walutach obcych i złocie.

Zarządzanie rezerwami dewizowymi EBC ma zapewnić płynność i bezpieczeństwo, aby w każdym momencie EBC dysponował taką wielkością płynnych środków, by móc podejmować interwencje na rynkach walutowych (GRZESIAK 2004, STR. 120). Zarządzaniem rezerwami w dolarach amerykańskich i jenach japońskich zajmuje się EBC wspólnie z zainteresowanymi bankami centralnymi, które działają w imieniu EBC. Przy sprzedaży złota EBC ściśle przestrzega Umowy banków centralnych w sprawie złota oraz wspólnego oświadczenia w sprawie złota, których jest sygnatariuszem.⁷ Do 2005 r. każdy bank centralny był zobowiązany do zarządzania przyznaną mu, według klucza subskrypcji kapitału, częścią rezerw walutowych EBC. Każdy z banków zarządzał dwoma portfelami: portfelem dolara amerykańskiego i jena japońskiego. Z dniem 1 stycznia 2006r. zostały zmienione zasady regulujące zarządzanie rezerwami EBC, zgodnie z którymi banki centralne mają możliwość swobodnego decydowania o tym, czy chcą zarządzać przyznaną im częścią rezerw walutowych EBC. Te banki, które z tego zrezygnują mają możliwość uczestniczenia w określaniu strategii zarządzania rezerwami walutowymi EBC. Mogą one zmienić swoją decyzję i rozpocząć aktywne zarządzanie. Krajowe banki centralne zazwyczaj zarządzają tylko jednym portfelem dolarowym lub jenowym, działając jako przedstawiciele EBC. Tylko dwóm bankom centralnym Francji i Niemiec umożliwiono zarządzanie dwoma portfelami. Banki te mają możliwość zmiany portfela inwestycyjnego co trzy lata lub w razie potrzeby. Krajowe banki centralne mogą wspólnie prowadzić działania operacyjne związane z aktywnym zarządzaniem przyznaną im częścią rezerw walutowych EBC. Banki te ponoszą wspólną odpowiedzialność za wyniki zarządzania. Taki sposób zarządzania umożliwia bardziej efektywną realizację polityki inwestycyjnej, korzystały z niego banki centralne o niskim udziale w kluczu subskrypcji.

Interwencje na rynkach walutowych prowadzi się przy pomocy rezerw utrzymywanych przez EBC w związku z tym rezerwy znajdujące się w bankach centralnych nie służą do prowadzenia polityki kursowej. Prowadzone przez krajowe banki centralne operacje związane z ich rezerwami walutowymi zgodnie z art. 31 Statutu podlegają uprzedniemu zatwierdzeniu przez EBC. Wymóg ten dotyczy transakcji, które mogą wpłynąć na kursy

⁷ <http://ecb.europa.eu> (dostęp: 17.03.2016)

walutowe lub poziom płynności na rynku wewnętrznym oraz przekraczają limity określone w wytycznych EBC (SCHELLER 2006 s. 98). Wyjątek stanowią transakcje walutowe, będące wypełnieniem zobowiązań wobec organizacji międzynarodowych, takich jak Bank Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) czy MFW. Natomiast operacje inwestycyjne krajowych banków centralnych na zagranicznych rynkach finansowych nie podlegają wcześniejszej autoryzacji EBC, gdyż nie wpływają na wspólną politykę pieniężną i kursową. Zgodnie z art. 31 ust. 1 Statutu transakcje zawierane przez państwa członkowskie UE przy użyciu walutowych środków obrotowych są również nadzorowane przez EBC.

2.2. Struktura rezerw walutowych Europejskiego Systemu Banków Centralnych

W skład rezerw walutowych ESBC wchodzi rezerwy EBC składające się z rezerw przekazanych przez krajowe banki centralne należące do strefy euro Tabela 2, rezerwy walutowe pozostające w krajowych bankach centralnych krajów należących do strefy euro Tabela 3, oraz rezerwy walutowe banków centralnych krajów, które jeszcze nie weszły do strefy euro Tabela 4. Wartość oficjalnych aktywów rezerwowych EBC na koniec 2014 r. wynosiła 40,5 mld EUR.

Poniżej w Tabeli 2 zostały przedstawione zobowiązania EBC wobec krajowych banków centralnych strefy euro z tytułu dewizowych aktywów rezerwowych przekazanych do EBC z chwilą przystąpienia do Eurosystemu według stanu na 31.12.2014r.

Od 01.01.2015 wartość rezerw EBC wzrosła o 239 453 710 EUR, są to rezerwy przekazane przez bank centralny Litwy, która to od 01.01.2015 jako 19 kraj UE przystąpiła do strefy euro.

Tabela 2

Równowartość rezerw walutowych przekazanych przez KBC państw strefy euro do EBC

Nazwa KBC strefy euro	Udział % w całości rezerw	Wysokość rezerw przekazanych do EBC EUR
Narodowy Bank Belgii	3,5408	1 435 910 943
Narodowy Bank Niemiec	25,7184	10 429 623 058
Bank Estonii	0,2755	111 729 611
Bank Centralny Irlandii	1,6587	672 637 756
Bank Grecji	2,9055	1 178 260 606
Bank Hiszpanii	12,6338	5 123 393 758
Bank Francji	20,2623	8 216 994 286
Bank Włoch	17,5923	7 134 236 999
Centralny Bank Cypru	0,2162	87 679 928
Bank Łotwy	0,4031	163 479 892
Bank Litwy	0,0000	-
Bank Centralny Luksemburga	0,2901	117 640 617
Bank Centralny Malty	0,0926	37 552 276
Bank Holandii	5,7211	2 320 070 006
Narodowy Bank Austrii	2,8053	1 137 636 925
Bank Portugalii	2,4913	1 010 318 483
Bank Słowenii	0,4937	200 220 853
Narodowy Bank Słowacji	1,1039	447 671 807
Bank Finlandii	1,7954	728 096 904
Razem		40 553 154 708

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczego Sprawozdania Finansowego EBC, s. A37.
Europejski Bank Centralny 2016, <http://ecb.europa.eu> (dostęp: 16.03.2016).

Krajowe banki centrale strefy euro tylko część swoich rezerw walutowych przekazują do EBC. Wielkość rezerw pozostających w krajowych bankach centralnych została przedstawiona w Tabeli 3.

Tabela 3

Wielkość rezerw walutowych w krajach należących do strefy euro

Nazwa Państwa	Rezerwy walutowe w mln EUR	Data
Austria	21 942	luty 2016
Belgia	22 319	Styczeń 2016
Cypr	0,741	Styczeń 2016
Finlandia	8 901	Styczeń 2016
Francja	160 010	Styczeń 2016
Grecja	5 644	Styczeń 2016
Hiszpania	51 547	luty 2016
Holandia	36 127	Styczeń 2016
Irlandia	2 007	Styczeń 2016
Litwa	0,791	Styczeń 2016
Luksemburg	0,709	Styczeń 2016
Łotwa	2 921	Styczeń 2016
Niemcy	177 917	Styczeń 2016
Norwegia	55 387	Styczeń 2016
Portugalia	18 272	Styczeń 2016
Słowacja	2 338	Styczeń 2016
Słowenia	0,347	Styczeń 2016
Ukraina	12 008	luty 2016
Włochy	123 131	Styczeń 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie TRADING ECONOMICS, <http://pl.tradingeconomics.com/country-list/foreign-exchange-reserves> (dostęp:16.03.2016).

Krajami należącymi do strefy euro, posiadającymi największą wartość rezerw walutowych są Niemcy, Francja i Włochy.

W tabeli 4 zostały przedstawione rezerwy walutowe krajowych banków centralnych nie należących do strefy euro, w tej grupie największą wartość rezerw dewizowych posiada Wielka Brytania, a tuż za nią Polska.

Tabela 4

Stan rezerw walutowych w bankach centralnych krajów nie należących do strefy euro

Nazwa państwa	Stan rezerw w przeliczeniu na EUR	Data
Bułgaria	19 747	luty 2016
Chorwacja	13 557	Styczeń 2016
Czechy	64 869	luty 2016
Dania	56 481	luty 2016
Polska	91 127	luty 2016
Rumunia	34 596	luty 2016
Szwecja	53 039	luty 2016
Węgry	31 715	Styczeń 2016
Wielka Brytania	123 785	luty 2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie TRADING ECONOMICS, <http://pl.tradingeconomics.com/country-list/foreign-exchange-reserves> (dostęp:16.03.2016).

Polska na koniec 2014 roku zajmowała 19 miejsce na świecie pod względem wysokości rezerw walutowych, a według danych na styczeń 2016r. znajduje się w pierwszej piątce krajów należących do UE. W latach 2009-2013 nastąpił prawie dwukrotny wzrost poziomu rezerw walutowych w Polsce co przełożyło się na wzrost wiarygodności Polski na arenie międzynarodowej. Wraz z przystąpieniem Polski do strefy euro, Narodowy Bank Polski stanie się jednym z narodowych banków centralnych Eurosystemu. Będzie zobowiązany do przekazania na rzecz EBC części rezerw dewizowych uzyskując jednocześnie prawo do uczestniczenia w procesie zarządzania rezerwami EBC, według zasad określonych przez EBC.

Krajem o największych rezerwach walutowych na świecie są Chiny, wartość ich rezerw w styczniu 2016 wynosiła 3 212 500 mln USD. Ekonomisci rzadko patrzą jednak na ich bezwzględną wysokość. Bardziej liczy się to, jak wpływają na stabilność danej

gospodarki, np. na jak długo rezerwy wystarczyłyby, gdyby były jedynym źródłem opłacania importu. W takiej klasyfikacji Chiny są dopiero na trzeciej pozycji, a pierwsze miejsce przypada Arabii Saudyjskiej, gdzie rezerwy pokrywają 4,5-letni import⁸. W Polsce wystarczyłyby na 6 miesięcy.

Utrzymywanie przez banki centralne rezerw walutowych służy zapewnieniu bezpieczeństwa wymiany z zagranicą. W sytuacjach kryzysowych umożliwiają spłatę zobowiązań zagranicznych państwa lub zakup niezbędnych usług z importu.

Dzięki rezerwom walutowym EBC ma wystarczające zasoby płynności, by w razie potrzeby móc przeprowadzić operacje walutowe.

⁸ <http://biznes.interia.pl> (dostęp: 01.05.2016)

Podsumowanie

Celem pracy było przedstawienie zagadnień związanych z tworzeniem, przechowywaniem oraz zarządzaniem rezerwami walutowymi w Europejskim Systemie Banków Centralnych. Celem utrzymania oficjalnych rezerw dewizowych jest posiadanie płynności wystarczającej do prowadzenia operacji dewizowych, które są niezbędne do skutecznego prowadzenia polityki pieniężnej.

Rezerwy walutowe EBC są jednym ze składników rezerw walutowych Eurosystemu, zostały one utworzone w wyniku transferów części rezerw dewizowych narodowych banków centralnych Eurosystemu do EBC. Drugim składnikiem rezerw dewizowych Eurosystemu są środki utrzymywane przez narodowe banki centralne strefy euro. Krajowe banki centralne z chwilą przystąpienia do strefy euro mają obowiązek przekazywania do EBC części swoich rezerw walutowych, proporcjonalnie do swojego udziału w kapitale EBC. Prawa i obowiązki narodowych banków centralnych w tym zakresie określa Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych oraz odpowiednie wytyczne i regulacje EBC. Wymienione transfery środków na rzecz EBC nie wpływają na strategię zarządzania rezerwami dewizowymi i nie powodują znacznego ograniczenia wielkości rezerw. Po przystąpieniu do strefy euro krajowe banki centralne wspólnie z EBC zarządzają rezerwami walutowymi wykorzystując swoje doświadczenie i możliwości.

Zarządzając rezerwami walutowymi EBC dąży do maksymalizacji dochodowości, przy zapewnieniu bezpieczeństwa i płynności aktywów inwestycyjnych. Cele, jakimi kieruje się EBC, zarządzając rezerwami walutowymi to: płynność, bezpieczeństwo i dochodowość. Kluczową kwestią dotyczącą procesu zarządzania rezerwami walutowymi EBC jest podział kompetencji pomiędzy EBC oraz NBC. Główne zadania, takie jak określanie strategii inwestycyjnej oraz zarządzanie ryzykiem prowadzone są przez EBC. Większość zadań operacyjnych związanych z bieżącą realizacją polityki inwestycyjnej oraz zawieraniem transakcji jest natomiast wykonywana przez poszczególne banki centralne, które działają w imieniu EBC. Krajowe banki centralne mogą wspólnie prowadzić działania operacyjne związane z aktywnym zarządzaniem przyznaną im częścią rezerw walutowych EBC. Banki te ponoszą wspólną odpowiedzialność za wyniki zarządzania. Taki sposób zarządzania umożliwi bardziej efektywną realizację polityki inwestycyjnej.

Bibliografia

- BUKOWSKI S.I. 2007. *Unia monetarna, Teoria i praktyka*. Difin, Warszawa.
- GLINECKA J. 2010. *Europejski System Banków Centralnych*. W: GŁUCHOWSKI J. (red.). *Prawa Finansowego Tom IV*. Wolters Kluwer, Warszawa.
- GRZESIAK M. 2004. *Europejski Bank Centralny*. Wyd. Marszałek, Toruń.
- KOSIKOWSKI C. 2014. *Finanse i Prawo Finansowe Unii Europejskiej*. Wolters Kluwer, Warszawa.
- Mechanizmy funkcjonowania strefy euro*. 2014. KOWALEWSKI P. (red.). NBP, Warszawa.
- MAZUR D.M. , MAZUR M.J. 2007. *Europejski Bank Centralny, rozszerzenie Unii Europejskiej*. Wyd. Oświatowe Fosze, Rzeszów.
- NOWAK-FAR A. 2011. *Unia Gospodarcza i walutowa w Europie, tom XII, wydanie .* Instytut Wydawniczy Euro Prawo, Warszawa.
- Protokół nr 4 w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego*, DZ.U. UE C 326 z 26.10.2012.
- Raport Roczny EBC 2014*, Europejski Bank Centralny 2015. www.ecb.europa.eu
- REWIZORSKI M. 2012, *Unia gospodarczo-walutowa: geneza, ewolucja, perspektywy rozwoju*, W: KOSZEL B. (red.) *Rocznik Integracji Europejskiej nr 6/2012*, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań.
- Roczne sprawozdanie finansowe 2015*, Europejski Bank Centralny 2015. www.ecb.europa.eu
- SHELLER H. K. 2006. *Europejski Bank Centralny - Historia, rola i funkcje*. Europejski Bank Centralny, Frankfurt nad Menem.
- Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana)*, DZ.U. UE C 326 z 26.10.2012.
- WIERZBA R. 2003. *Europejski Bank Centralny*. Twigger, Warszawa
- WIERZBA R. 2006. *Europejski Bank Centralny*. W: KOKOSZYŃSKI R., PIETRZAK B. (red.) *Bankowość Centralna od A do Z*. NBP, Warszawa.

Strony internetowe

- Europejski Bank Centralny. [http:// ecb.europa.eu](http://ecb.europa.eu) (dostęp:16.03.2016)
- Interia Biznes. <http://biznes.interia.pl> (dostęp: 01.05.2016)

Kancelaria Adwokacka Hass. <http://adwokathass.pl> (dostęp:14.03.2016)

Parlament Europejski. <http://europarl.europa.eu/> (dostęp: 13.03.2016)

Super express. http://se.pl/twoje-pieniadze/opinie-ekspertow/droga-do-uni-gospodarczej-i-walutowej_113965.html (dostęp: 13.03.2016)

TRADING ECONOMICS. <http://pl.tradingeconomics.com/country-list/foreign-exchange-reserves> (dostęp:16.03.2016)

Unia Europejska. <http://uniaeuropejska.org/europejski-system-bankow-centralnych-esbc/> (dostęp: 10.04.016)

Spis rysunków

Rys. 1. Schemat Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Eurosystemu

Rys. 2. Organy decyzyjne EBC

Rys. 3. Strategia polityki pieniężnej EBC ukierunkowana na utrzymanie stabilności cen.

Spis Tabel

Tabela 1. Kształtowanie się unii gospodarczej i walutowej oraz rozwój jej organów w latach 1865-2015

Tabela 2. Równowartość rezerw walutowych przekazanych przez KBC państw strefy euro do EBC

Tabela 3. Wielkość rezerw walutowych w krajach należących do strefy euro

Tabela 4. Stan rezerw walutowych w bankach centralnych krajów nie należących do strefy euro